

Til Statsforvalteren i Oslo og Viken

Høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Lørenskog

Vi viser til framlagt forslag til nytt vern i Østmarka med frist 15. januar for å gi uttalelser.

Naturvernforbundet i Lørenskog (NIL) støtter helhjetet planene om å styrke vernet av sentrale skogsområder i Østmarka gjennom opprettelse av nasjonalpark og/eller utvidelse av eksisterende naturreservat. Det er gjort en god og grundig jobb med å framskaffe et beslutningsgrunnlag som bør gjøre det mulig å få vedtatt vern av områdene i nær framtid. Våre kommentarer til utredningen og Statsforvalterens anbefalte verneforslag framgår nedenfor.

Hovedformålet med å etablere en ny nasjonalpark eller et utvidet naturreservat må være å sikre god beskyttelse av naturverdiene

Formålsparagrafen i verneforskriften vil være en viktig rettesnor for forvaltningsmyndigheten i behandlingen av saker der det må utøves skjønn, f.eks. i behandlingen av søknader om unntak fra de generelle vernebestemmelsene. Hvordan formålsparagrafen utformes vil derfor kunne ha stor betydning for hvordan forvaltningspraksisen for verneområdene utvikler seg.

Vi mener hovedformålet både med en nasjonalpark eller et utvidet naturreservat bør være å beskytte naturverdiene, og ser det som ønskelig at dette presiseres klart i formålsparagrafen i verneforskriften. Dette hensynet er langt på vei ivaretatt i forslaget til verneforskrift. Vi mener likevel at det med fordel kan inkluderes en setning som sier klart at hensynet til naturverdiene skal prioriteres framfor hensynet til friluftslivet og andre interesser der det måtte oppstå interessekonflikter.

Nasjonalpark, naturreservat eller friluftsområde?

Alle de tre alternativene som er foreslått vil styrke vernet av viktige naturverdier, bl.a. rødlistearter, i Østmarka og således være en forbedring fra det som er situasjonen i dag. Vi har derfor ikke veldig sterke preferanser for noen av alternativene. Det viktigste er å etablere strenge vernebestemmelser for de nye verneområdene, og at disse bestemmelsene ikke uthules gjennom en forvaltningspraksis med mange dispensasjoner og unntak. Når dette er sagt, ser vi alternativ 1 og 3 som noe mer aktuelle enn alternativ 2, som kanskje virker som en litt kunstig konstruksjon.

Vi ser det for øvrig som svært viktig at de strenge vernebestemmelsene som gjelder for Østmarka naturreservat opprettholdes, og ser det som positivt at dette foreslås i alle de tre alternativene som er utredet. Forutsatt at dette hensynet kan ivaretas gjennom differensierte vilkår i verneforskriften, har vi ingen innvendinger mot at reservatet innlemmes i en eventuell nasjonalpark, slik det er foreslått i alternativ 1 og 2 med betegnelsen «Sone A». I motsatt tilfelle, dvs. hvis en slik innlemmelse skulle føre til svekkelse av vernebestemmelsene, mener vi at det heller bør opprettholdes som naturreservat med uendrede vernebestemmelser.

Når det gjelder alternativ 1 (stor nasjonalpark), som vi ser som et veldig godt og realistisk alternativ, er det tankekors at begrepet "nasjonalpark" vurderes som en langt sterkere "merkevare" enn

naturreservat, og at det dermed vil kunne tiltrekke seg et større antall besøkende, med de konsekvenser dette vil ha for naturverdiene man ønsker å beskytte, jf. også omtale av problemstillinger knyttet til økt ferdsel nedenfor.

Det bør ikke legges aktivt til rette for økt ferdsel i verneområdene

Selv om vi helhjertet støtter forsterket vern i Østmarka, ser vi det som uheldig hvis vernestatusen medfører en sterk økning av den menneskelige aktiviteten i områder som til nå har vært forholdsvis uberørte. Østmarka utgjør et begrenset geografisk område omgitt av store befolkningsentra, og for stor trafikk vil kunne forringe verneverdiene. Vi vil derfor advare mot for stor grad av tilrettelegging for økt ferdsel, f.eks. i form av nye eller utvidede parkeringsplasser i utkanten marka og opparbeiding av nye stier og skiløyper som vil lette adkomsten inn mot kjerneområdene.

Lokalisering av et eventuelt nasjonalparksenter vil også kunne ha betydning i denne sammenhengen. Et slikt senter vil kunne tiltrekke seg et stort antall besøkende og potensielt bidra til økt trafikk inn i verneområdene hvis det lokaliseres i umiddelbar nærhet til verneområdene. For eksempel ville en tenkt lokalisering ved Bysætermosen etter vår mening være svært uheldig. Et nasjonalparksenter bør kunne bli en fin og selvstendig attraksjon selv om det ikke anlegges på et naturlig utgangspunkt for turer inn i verneområdene.

Vi understreker at vi ikke ønsker ferdselsforbud i verneområdene, men vi mener at det er bedre å unngå aktiv tilrettelegging nå, enn kanskje å måtte regulere adgangen til å ferdes i området på et senere tidspunkt, slik praksis er i mange nasjonalparker i andre land.

Vi kan ellers ikke se ut fra høringsdokumentene at det ikke foreslås restriksjoner på kommersielle aktørers adgang til å arrangere turer inn i området, utover de generelle reglene som foreslås gjort gjeldende for større grupper. Tvert imot sies det at det er uten betydning om turarrangører opererer på ikke-kommersiell eller kommersiell basis. Vi er ikke enige i en slik vurdering og vi advare mot å ikke inkludere bestemmelser for å begrense kommersiell virksomhet i verneforskriften. Kommersielle aktører vil, i motsetning til ikke-kommersielle aktører, ha en betydelig egeninteresse av hyppige arrangementer med størst mulig deltakelse, med det potensialet for økt skade på naturverdiene som dette vil kunne medføre.

Det bør kun åpnes for enkle restaurerings- skjøtselstiltak i verneområdet

Vi ser at NINA i sin rapport om naturverdier i Østmarka anbefaler skjøttsel- og restaureringstiltak som f.eks. kontrollert brenning av ensartet granskog, tynningshogst, heving av vannivå i tidligere drenerte myrer og slått på gammel innmark. Hensikten med dette vil være å tilbakeføre områder som er påvirket av menneskelig aktivitet til sin opprinnelige tilstand eller noe som ligner på dette.

Vi ser positivt på at det åpnes for enkle restaureringstiltak som tynningshogst i tette bestander av homogen granskog og heving av vannspeil i tidligere drenerte i myrer. Dette kan ha positive effekter både for det biologiske mangfoldet og opplevelsesverdien og bør primært gjøres ved etablering av de nye verneområdene.

Aktiv skjøttsel etter at vernet har trådt i kraft bør begrenses til et minimum, slik at vegetasjon og dyreliv får utvikle seg mest mulig naturlig over tid og tilpasse seg de stedlige geologiske, hydrologiske og klimatiske forholdene. I noen områder bør det likevel kunne tillates slike skjøtselstiltak, f.eks. for å bevare kulturminner, fjerne fremmede arter med stort skadepotensial, hindre gjengroing av gammel

inmark og opprettholde et særegent biologisk mangfold knyttet til slike lokaliteter. En type skjøtsel som etter vår mening ikke bør tillates i et verneområde som Østmarka er brenning av skog. Dette vil kunne medføre utilsiktede skader på arter som man kanskje ønsker å beskytte, og vil dessuten kunne oppstå naturlig etter lynnedslag.

Hilsen Naturvernforbundet i Lørenskog

Tom Clark

styreleder